

"Lise" DEFTERİ

Okulu

Sınıfı ve Nu. sı :

Adı soyadı :

.

M.53

~~Başbakan İsmi...~~

Küçük Efe...

~~Küçük Efe...~~

Suat

~~Küçük Suat~~

cc
9
127.
cc

cc
127.
127.
cc

Tercüman KÜTÜPHANESİ	
Tasnif No.	Demirbaş No.
	M.53

1922 yılının Ağustos ayıydı. Bofurcu bir sıcak
altında, Aydın'ın küçük sını bir köyünde halk ^{on}
~~da~~ ^{Korku} içinde idi. Bütün tarihi ~~muamele~~ zaferlerle
dolmuş olan Türk milletinin kâbuslu rüyalarını, acılarını
bütün kalpleri ile paylayan bu köyün insanlarının
da tek arzusu kurtuluş mücadelesine ufaklık bir kat
kıda bulunabilmekti. Bu ~~uparda~~ ölüm, onlar
için en büyük mutluluk ~~olmaktı~~. Eli silah tutan
penç erkekler cepheye sevrildiğinde köyde kalan
lar onlara pıfta etmiş, içleri burkularak upurmuş
lardı. Ne mutluydu^{lar} ki ölüme püterek piden bu yi
pitler onların birer parçası idi. Ya evlatlarıydı, ya
babaları, ama yetermiydi? Ne olurdu onlar da
bir şeyler yapabilişydiler. Kadın ya da çocuk, hatla
yaşlı ve sakat olmanın ne önemi vardı? Bilekleri za
yıl olsa bile yürekleri kuvvetli idi; imanları kuvve
liydi. Kadınları bile düşmanlarının erlerine yeğdi,
^{ama} işleri kan aşıyordu. Türk Milletinin haysiyetine
indirilen darbelerle kükrüyor, şahlıyor, coşuyor
lardı adeta. Çocuğunun, yaşlısının, kadınının tüm
düyubü aynı amaçla birleşiyordu. Pis varlıkların
yurtlarını kirleten, hürriyetlerine pöz diken düş

manları maflup etmek, yok etmek arzusu öylesi-
ne kökleşmişti ki içlerinde, bu arzu ve imarla ası-
lamayacak enpel düşünülemezdi.

Bütün yurttla olupu pibi bu köydede halk
ızdırıp içinde idi. Aksakallı dedeler, kadınlar, hatla
cocuklar bile birşeyler yapabilmeyi ^{düşünüyorlar} ~~istiyorlar~~
dı.

X X X X

Bu köyün çocuklarından biri olan Murad'ın
da o pünlerde diğer çocuklardan bir farkı yok-
tu. Babası cepheye pıdeli aylar olmuş, bir daha
kendesinden haber alınamamıştı. Annesi ve küçük
bacısı Fadik'le köyde kalan Murat onibi yaşına rap-
men kendini evin ertepi sayıyordu. Çünkü babası
cepheye pıderken anasını ve Fadik'i ona emanet et-
miş :

-Bundan sonra evinin ertepi sensin. Evinin ve kö-
yünün koruyucususun, demişti.

Bu sözleri annesine ve Fadik'e sık sık hatırlatmaktan,
bacısına apalık etmekten büyük puruc duyuyordu Mu-
rat. Annesi oğlunun bu hallerini pek sevimli

bulur, kendi kendine pülümser, onun karası iri, minik gözlerine, aydınlık, sevimli yüzüne sefkatle bakar:

- Tabii yavrum, tabii oğlum, evimizinde, köyümüzünde erisin derdi.

Anasının bu sözleri küçük kalbini sevinçle doldurdu Murat'ın. Sonra sırtacak kollarına bakarak bir an evvel büyümek için dua eder, babası gibi astere pıdebileceği punleri ^{düşünürdü} ~~duşunurdu~~.

Murat iyi yürekli, çalışkan, sevimli halleri ile herkese sevdirmişti kendisini. Herkesin yardımına koşan, kimseyi incitmezdi. Anasının dert ortağı, sır koğu oluyordu. Onun pıglı pıglı ağızlarına şıngırtı, boynuna sarılıp:

- Ağızma ana, üzülme, ben varım, sana da Fadıpa'ya da bakırım. Korkma, babam da pelecet ana, astere pıdenlerin hepsi pelecetler. Hem de dümanları öldürüp pelecetler, pırecaksin, onlar ölmecekler. Türkler ölmez ana. Babam demez miydi, unuttun mu yoksa, derdi.

Oğlunun bu sıf, çocuksu konuşmalarını pülümserdi anası, ferahlardı biraz.

- Unutmadım oğul, unutturmuyum hiç, bili-

yorun^{yorun} ölmeyeceklerini, bili^{yorun} peleciklerini ya, hasretliklerine dayanmak zor. Bu sözlerle itiraz eder hircinleşirdi Murat.

Böyle dedipini, aplatıpını duysa babam kızardı ana. Keşki biz de pidebilseydik, bizi de alsardı değilmi ana?

Ben de ona yanarım ya yavrum, ona aplatırım işte asıl.

Bu konuşmalar, sarılıp toklaşmalarla sonuçlanırdı her zaman; fakat pülümseyişler donuk, mutluluklar kısa sürerdi. Acılarını pizlemekten acizdi bu yabancı pülümseyişler.

X - X X X

Ne iyi bir çocuktur bu Murat, ne sevimli şeydi. Onu kim sevmeydi ki?

Komşuları Zeynep ablasının bir aylık evliyi kenkercası askere gitmişti. Yaşlı anasıyla kalıyordu Zeynepçik. Daha on beşindeydi, yakında doğuracaktı. Pekte zayıftı zavalıydı. Murat, onun herisine koşar, onunla dertleşir, onu teselli ederdi:

— Mehmet apan pelecik Zeyno, üzülme az

kaldı, pelecek, diye avuturdu onu. Aslında çocuk-
ca bir önseziyle biliyordu ki, ne babası, ne de
Zeynânın kocası pelecekti. Genç pelinin sözlerinin
yaşı, hasreti, acısı dinmeyecekti. Bu bekleyiş ıza-
yıp pıdecekti. Murat'ın kendi sözlerine kendide inan-
mak istediğinden bu sözlere tekrar eder dururdu.
Zeynâcukta:

- Sahi pelecekmi, Murat?

- Gelecek ya, tabiki pelecek. Herde düşmanları
öldürüp pelecek.

- Hele bir pelsin Murat, dile benden o zaman
dilediğini.

- Tek dilemiş pozünün yaşının dinmesi Zeynâ-
bacı, başka ne dilerim ki?

Zeynep her zaman olduğu gibi:

- Kızım olursa alırmısın Murat? dedi.

Onun çocukca ^{utangaçlığına} ~~matruhluğuna~~ bağlıyor, tatılmadın
edemiyordu. Murat Zeynep'in bu konuşmalarına
içerlerdi. Fakat onu üzmemek istemediğinden ses-
ni çıkarmaz, ~~utan~~ başını önüne eper, kızaran yü-
zünü gizlemeye çalışır.

- Ne o kızımı almaya niyetli değilmişin yoksa?

- Almam. Ben evlenmem ister olacağım, cepteye

pidereyim ben. Böyle deme diye kaç kere söyledim sana.

- Kızma be Murat, seni püldürmek istediğimden söylüyorum, o senin bacin olur.

Murat uzatılara dalan sözlerini hiç çevirmeden:

- Zeyno be, kız dopuracağına oylan dopursan olmaz mı? dedi.

Bu çocukta soruya pülmüsedir Zeynep:

- Benim elimden ki Murat? Bende isterim ama hayırlısı olsun, eli ayapı düğün olsun da, ne olur sa makbulümüz.. Allah'a şükrederiz.

- İnşallah oylan olursa onunla beraber asker olur, babalarımızın yanına cepkeye pideriz.

- Hani pelecikler diyordun ya Murat, pelmişecekler mi yoksa? Öyle olacak paliba, sana Allah söyletiyor olsa perek.

- Yok yok, pelecikler Zeyno.

- Ne zaman?

- Güze varmaz pelirler.

Bu konuşmalar böyle tekrar eder dururdu, ne pelen olurdu ne de bir haber petiren. Gözler, yaşlı gözler yolları bekler, yürekler hücrretleri ile kavrulur, pünler bitip tükenmek bilmezdi. iman dolu yüreklerin hep bir spizdan yakarmaları, duaları, dökülen kanların ve göz yaşlarının dinmesi içindi. Herifle çırpınıyor, bekliyorlardı.

X X X X

Başlangıçta diğerlerinden farklı görünmeyen, sıcak, alabilirdiğine sıcak bir pündü. Ama hiç bir sıcaklık içlerindeki aleuden, içlerindeki cehennemden daha yakıcı olamazdı. Toprak kucumuy, yol yol çatlarmıştı. Etrafta alınlmamış bir sessizlik vardı. Çocuklarını alanlar gölpelik bir yere çekilmiş delpin delpin bakınıp duruyorlardı. Çocuklar bile durup, parip bir bekleyiş içindeydiler.

Eadik anasının yanından uzaklaşmış pünem altında, elinde yarı olmuş yarı olmuş bir maderi isteksiz isteksiz kemirip duruyordu. Pienk-

tan tombul yanakları al al olmuş, başak renpi saçları terden ıslanıp alınına yapışmıştı. Yalına yak, mavi beyaz, çizgileri soluk elbisesi içinde pürüzen bir hali vardı. Boncuk boncuk pözleri yanaklarına pomülümüştü sanki. Pembecik küçük ağız kipi dörp duruyordu. Murat dölpin dölpin Fadi'yi seyrediyordu. Yerinden kalkıp onun yanına pittti, elindeki inciri alıp yere attı.

Fadik, pel ben sana olmuş incir koparayım, o ağızını yara yapar. (Fadik tombul suratını ekşitmiş, her zamanki pibi feryadı kopartmaya hazırlanıyordu ki, yensiden koparılabacak incirleri batırda yınca pevsedi, pölümsedi, bu fikir çok hoşuna pittmişti. Sevinçle Murat'ın boynuna sarıldı. Murat onu pölpeye, anasının yanına petirdi. Alnında tomurcuklanan terleri sildi. Ve yavaş yavaş biraz ilerdeki, incir ağaçlarına doğru yürümeye koyuldu. Bir eziklik ^{vardı} yürürken. Garip bir hüznü kaplamıştı içini. Ayaklarını yakan sıcak toprağa aldirmeden yavaş yavaş yürüyordu. Başı önünde ve dölpindi.

Ağacın altına, pölpeye peldipinde bir fersahlık duyar pibi oldu, fakat bu fersahlık sadece bir kaç

şarîye sürdû. Apâcin üstüne tırmanırken, parip
 bir önseziyle huysuzlandı. ~~Ve~~ Bu anda ortalığı önce
 nal sesleriyle başlayan korkunç bir pürültü aldı.
 Çocuk çığlıkları, ~~hayret ve şaşkınlık dolu~~ ^{gür} bağırış
 silah sesleri birbirine karışıyordu. Mucet farkına
 varmadan ~~apâcin~~ ^{inir ağacının} yaprakları ~~bir delinea~~ ^{bir delinea}
 turmuştu. Şimdi sadece bu madeni ve kulak
 ları çınlatan sesleri duyuyor, fakat hiç birşey
 göremiyor, yahuutta pördüklerinin ne ifade
 ettiğini henüz kavrayamıyordu.

Sadece köyünden yükselen alevler pözlerni
 yakıyor, korkunç sesler kulaklarını tırmalıyordu.
 Bunlar neydi? Ne oluyordu köylerinde? Ana
 sinin anlattığı cehennem böyle mi oluyordu?
 Fakat cehennem kötü insanlar için depilmiş
 di? Eger öyle ise köylerinde cehennemin işi
 neydi? Çocuk kafasına bir sürü soru hücum
 ediyor, fakat hiç bir cevap bulamıyordu. Birde
 kafasında bir zımsık çakıverdi. Parı; evet sa
 vâs içinde olmak bu demek olsa peretti. De
 mek düşmanlar köylerine kadar peşmişlerdi. Ve
 o eli kolu baplı apâcin tepesinde şaşkın otu
 ruyordu. Ne yapabiliirdi? Ne yapması peretti?

Bilemiyordum Ya anası, ya Fadik, onlar ne olmuştı?
Bu düşünce ile korkunc bir acı sızlanıverdi yü-
repine birdenbire. Çaresizlik içinde çırpınıyordu,
küçük kalbi isyanla doluyor, fakat a bir şey
yapamıyordu.

X X X

Orada ne kadar oturmuştu? Neler hissetmiş-
ti? Ne kadar vakit geçmişti? Bilemiyordu. Uzak-
laşan nâl seslerinin ve içler ürperden uşultu-
ların kesilmiş olduğunu neden sonra hissetti. Etra-
fı dinliyor, halbî ne yapacağını kestiremiyordu?
Bir robot gibi, ruhsuz, taş kesilmiş bir halde a-
pâştan indi. Bir müddet heykelden fırlayıp, olduğu-
yere çakılıp kalmıştı. Gözlerine inanmıyor, bir
adım atmak istemiyordu. Bir müddet öylece et-
rafı dinledi. Tüyler ürperten bu sessizlik, ölüm
sessizliği idi. ~~Tam bu sırada~~ Bir ses, bir miltildi-
yar gibi oldu. Bir an kulak kesildi. İvel, yanıl-
mıyordu. Sesin peldiği yöne döndü, yavaş yavaş
yürüdü. Fırdı gözlerindeki sis dağılmıştı. Her şey
açık, bütün korkunçluğuyla gözleri önünde idi.

yürüyordu, iktak adamları
gürüyordu. Kög anlarına döşen.

Peupili köyü, doğup büyüdüğü dünyası, bir haca-
beydi. Aleutlerin yerini ~~karş~~ bir duman kaplanay,
küçük, parıltılı sönmeye yüz tutmuş ateşçikler
kalmıştı. Gözleriyle evini arastırır. Hayır evini po-
remiyordu. Sadece bir duman yükseliyordu ora-
dan, evi yoktu artık. Yerlere yığılmış cansız ya-
tanlara bakmaktan korkuyordu. Onlar arasında
peupili iki yüzü pörmek düşüncesi tüylerini
ürpertiyor, içini yakıyor, cesaretini pıttıkça azaltı-
yordu. Çocuk kalbiyle tanrıya yatacıyor, bir mu-
cize istiyordu. Anacığını, ~~kardeşini~~ Fadipini an-
lı ve ayakta pörmeyi diliyordu içi yana yana.
Fakat ne yazık ki perçek o değildi. İşte, penç
yaşta ağaran saçları kana bulanmış, anacığı yü-
zünü koyun yere kapanmıştı. Hiç bir canlılık beliri-
tisi pöstermeyen ~~kadın~~ çok sevdip toprağını ku-
caklamıştı sanki. Onu öpüyor, onu tokluyor, ona
yüz sürüyordu. Anasının kanıyla süznen topra-
ğa daldırı pözlerle batıyordu Murat. Demek her
şey bu toprak içinde. Öyleyse ada bir anaydı. Top-
rak anacığı. ~~Yurt~~ ^{Yurt} Upruna kan dökmeye değerd. Yurtlu-
rıydı, köylüydü, topraklarıydı ki anasının kanıyla
bulanmıştı. Daha nicelecinin kanı akıyordu iç-

tüne. Dökülen bunca Türk kanına rapmen halb
düşmanları barındıracak kadar nankör olamaz
di onun toprağı. O toprağın evlatları ve o top
rak siltip atacaktı bir gün ~~bu~~ ^{ezele} düşmanlarını.
Buna bütün kalbıyla inanıyordu Muratçık.
İnanmasa şu dünya dayanmaz, anacığının bapını
da son nefesini verirdi. Ama hayır, yaşayacak
tı, yaşamalıydı, Türk'ün yenilmezliğini ispat
etmeliydi ve edecekti. Türk yenilmez demmişti ba
basi, Türk aplanmaz. Gözünden inen yağmur pibi
yaşlar boynundan süzülüp atarken, babasını ve o
nun cepheye pıderken kendisine söylediği sözleri
hatırladı.

Ne demmişti babası?

Erkek aplanmaz ölüm, Türk aplanmaz, söz ver
bana ne olursa olsun aplanmak yok. Sana
aplanmak yakışmaz, benim ölüm oldupunu
pöstermelisin.

Acaba babası aplanmak yok derken ~~endi~~
~~bu~~ ~~başta~~ ~~katılmıyordu~~? Böyle şeyler olacağı
ni biliyor muydu? Tabii ki biliyordu. Onun
babasının bilmediği şey olabiliyordu. Göz
lerini eildi, aplanmak istemiyordu. Söz vermişti

aplamayacaktı. Gözlerini kapıyor, yaşların, ~~yaşların~~
~~enpel olmak~~ ^{siliyordu}. Fakat bosuna, içinde to-
 ran, coşan acılı bir nehir vardı sandı. Ve o ö-
 lüm sessizliği içinde, yere diz çökmüş bir hal-
 de omuzları sarsılı sarsılı ağıyor, ağıyor, ağıyor-
 du. Hışkırıkları yüreğinde yankılanıyor pibeydi. Ve
 ağızından bir inilti pibi su gözler döküldü.
 - Affet beni babacığım.

Murat artık bir çocuk olmaktan çıkmış bir
 ızdırıp heykeli haline gelmişti. Diz çökmüş his-
 tiran bu çocuğun ruhuna şimdi korkunç bir
 kin dolmuş, intikam hissiyle taşıyordu. Basta-
 bir duyupça yer yoktu yüreğinde, anacığının
 saçlarını öper, oksarken, bir yandan da sefalet
 ve ^{ıstırapla} ~~ıstırapla~~ çöküp bitmiş ölü yüzüne, a-
 çık kalmış pözlerine batıyor, bu yüzden bu
 kanlı ak saçlardan ayıramıyordu acılı pözlerini.
 Titreyen ellerini, anacığının aşık kalmış pözlerine
 çektirirken, bir şeyler mırıldanıyordu.

Her damla kanına, bir düşman canı olmak
 ahtım olsun ana, bunu yapmadıkca canım
 almasın Allah, ana.

Bir konuşmadan çok bir iniltiyi andıran

isine isleyen

kapamak üzere

bu mırıltılar hiciriktirine karışıyor, ve bir at
^{Yankı} sesi gibi pıbi tekrar edip duruyor, a'dı arkası
 pelmıyordu.

Bu sırada kendi sesini bastıran bir iniltiy-
 le başını kaldırdı. Bu sesi tamamen unutulmuş-
 tu. Eşildi anasının cansız vücuduna bir
 kere daha sarıldı. Dopuzundan bu yana içine
 sinen, kendi özünden çok tanıdığı, sevdip, to-
 kusunu içine çekti. Bir ölü sopupklupı değil
 bir ana bapının exatlığını duydu son kez
 içi burkularak. Ve kalktı, sesin peldip, göne
 doğru vücudu. Az ilerde ölülerin arasında bir
 kıpırdanma pördü. Yaklaştığında bunun bir
 düşman askeri olduğunu fark etti. Şimdi a-
 yaklarının dibinde ezeli bir düşman can
 çekiyor, gardım diliyordu. Murat'lık karışık
 hisler içinde bir zaman pözlerini dikti baklı.
 Ne yapmalıydı? İçinde korkunç bir kin, öns-
 nü almadığı, yüreğinden tasan bir nefret
 vardı. Fakat ayaklarının dibinde inleyen bu
 yaralı, düşman olmaktan evvel insandı, yar-
 dıma muhtaçtı. Bir an duyduğu kin ve nef-
 ret bastıran parip bir merhamet hissiyle dol-

Minicik Murat'ın auruca da ne an durur mu idi?
 Bilek auruca mu yaralı dıyman aştırmı
 dıdık karmı yığılıdı. Bu yalak kule bağrı
 tutup mıy oın göğleni mi ağrıdı.

du.

Epildi, başını tutup kaldırdı. Bu pibi hallerde ne yapmak perectipini bilmemesine rağmen, ona yardım etmek istiyordu. Yaralı, kesik kesik soluyor, anlaşılmaz bir takım şeyler mırıldanıyordu. Dilini bilmedip bu adamın ne istediğini kestirmek çok zordu. Acaba sumu istiyordu? Olabilirdi. Hava çok sıcak ve o yaralıydı. Murat kalktı. Önce ayakta duramaz mıydı pibi bir hisse kapıldı. Yerlere batmak istemiyordu fakat onlara basmaktan çekindiği için dikkatle yürüyordu. Biraz sonra minicik auruclarına doldurduğu birkaç yudumluk suyla aştığın bulunduysu yere döndü. Bir eliyle başını yavaşça kaldırıp diğer eliyle su içmesine yardım etti. Adam Murat'ın pözlerine bir parip bakıyordu. Bu pözlerde minnet, bu pözlerde acı vardı. Yaralı, o minik auruclardan içtiği bir yudum suyla ferahlanmış pibiydi. Garip bir pülümsemeyele elini pörsündeki kanayan yaraya bastırdı. Bir siltirme bir titreme ile kaskatı kestiliyordu. Ölmüştü.

Murat bir an bu cansız yüze baktı. Pibidi

yine kin ve nefretle dolmuştu. Vazırcı kalktı ve
artasına bakmadan yürümeye koyuldu. Sindi
yerlerde cansız yatan sevdipi dost yüzlere dol-
mıstı. İşte pani dede, ak sakallı pani dede, nur
yüzlü pani dede, elindeki tıfefe sarılmış sonu-
na kadar döviştüğü için huzurlu, bir seyle yap-
bildiği ve bu uğurda öldüğü için mutluydu. O-
nun ölü yüzünden bu mutluluğu okuyabiliyor-
du Murat.

Dışerleminde aynı hislerle mücadele edip
kahramanca öldüklerinden asla şüphesi yoktu.

Biraz ilerde, kenarları ayaklı, yazması boyun-
dan sızılmış, pırl pırl öpüleri pöpsüne ioms
cansız yatan Zeynoyu pörünce yüreğine bir bi-
çek saptırıp pibi oldu. Murat onun yanına yak-
laşıp, bir saat evvel eli al, şimdi ise solpua
olan yüzüne baktı. Güzel pözleri cansız, dehşet
içinde açık kalmıstı. Gözlerini küçük suu-
riyle kapatıp, yuvacılık karnının kostoca ya-
rasına isyanla baktı. Ne istemişlerdi? Daha dün
yaya pözünü aşamayan ana karnındaki bu
yuvacuktan. Nasıl kıyıpta onu hain süpüler
le parçalamışlardı. Erteklük bumuydu? Er olan

böyle mi dövüştü?

Birden boğuk, haykırarak bir sesle ve uyarıcıyla bağırıldı.

Kalleşler, alçak hainler. Ben de büyüyüp asker olacağım. Ben de savaşacağım. Ama böyle kalleşçe değil, erkekçe. Ne istediniz anamdan? Ne istediniz dopuracak olan Zeyno'dan? Ne istediniz bacımdan? Birden ırkıldı. Fadîp'i hatırlatan kendi çıplılığıyla ürperdi. Yerinden bir ok pibi fırladı. Deli pibi oraya buraya koşuyor, en ufak bir ümidi olmadığı halde bağırıyor, çırpınıyor, arıyordu.

Fadik, Fadik, Fadik neredesin?

Bu canhıraş seslenişleri her defasında tıyler ürperten sessizlik içinde yankılanıyor ve uapsız kalıyordu. Nerdeydi, ne yapmışlardı Fadîp'e? O kadar küçük, o kadar zavallıydı ki, onu öldürmüş olmalarına ihtimal veremiyor, yada inanmak istemiyordu. Dönmüş dolasmış, aramadık yer bırakmamış, tatar içinde kalmıştı. Birden aklına yanmış ok bileceği geldi. İ. Artık yüreğinin acısı ta hammüş kalmamıştı. Ayakları onu taşıyan

yor sürükliyordu sanki. Onu sürükleyen kuvvet ufaklıkta olsa bir ümitti. Oda olmasa o racıpa yıkılıp kalıverecekti ya vuracak. Halb ümit edebiliyor, halb arıyordu. Yanmış ob bileceği düşüncesini kafasından tavuyor, etrafı pörmesine mani olan poz yaşlarını siliyor bir yardım bekler gibi sevipili dost yüzleri aratıyordu. Fakat bu yüzler solp, bu yüzler cansızdı. Farkında olmadan anacığının yanına kadar petirmişti onu ayakları. Toprağı yüzü toğun cansız yatan anasına sorar pozlerle bakıyordu Murat. Ana yüreği burada yanır mı hiç, ölü olsa bile bulur bir cehennemi, bırakmaz oğlunu cezaşız. İşle başına basıp canını dışına tatarak korumaya çalışıp, kuzucup, kolları arasında yatıyordu, pöpsüne bastırarak piglemişti onu.

Bir müddet öylece kâla kaldı Murat. Ne delilik etmişti de onu başka yerlerde aramıştı. Fadîpî böyle bir cehennemde yalnız bırakılmıy dı anacığı. Elbette ki onu korumuş, elbette ki canını vermeden onu öldürmelerine mücadele etmemişti. Ve pek tabii ki son ne

pesine kadar da ayırmamıştı pörsünden. Halbuki onu himaye eder pıbydi. Kalktı etmişti cansız vücudunu ona.

Murat epildi anasını hafifçe çekti. İste seupili fadik oradaydı. Şimdi basak renpiş bir ala boyanmıştı. Şimdi boncuk boncuk pözlerle bakmıyor, derin bir uykuya dalmış gibi yatıyordu. Tombul ellerinden biri simsi, kapalıydı. Dişleriyle, anasının elbisesinin yakasına yapışmış, başını pörsüne bastırmıştı. Önden kopmak istemiyor pıbi bir hali vardı. Gözlerini bir saniye ayırmadan, bu içler içten tek vücut haline gelmiş, seupili iki yüze dikmiş bakıyordu. Artık püçünün sonuna gelmiş olacaktı ki zendeliyerek onları yanına, diz çöken pıbi yıkıldı. Kendinden peşmişti. Onların önünde secde eder pıbi bir düşüştü bu.

X X X X

Bir zaman sonra pözlerini üstünde pınes iyice yükselmiş öple sonrasını olmuştun.

Bütün vücudu sızlıyordu. Vazıssa döğürdü. Hadiseler öylesine içine işlemişti ki bu hayranlığın da bile aynı acıları duyduğunu düşünmülebilirdi.

Kalkmaya çalışırken Fadîm'in sımsıkı kapadığı yumuk eline sarptı. Elinde bir şey tutuyor olmalıydı. Bu eli sertlikle tuttu. Neydi acaba saklamaya çalıştığı şey? Küçük parmaklarını hafifçe araladı, pöndürü şey karşısında işi burkuldu. İncirdi, yere attı. Olmamış incirdi. Demek onu tekrar almış, fakat yemeye fırsat bulamamıştı. Garip bir pısmırlık duydu Murat. Keşke elinden alıp atmıyaydım diye düşündü. Elini telrar kapatıp dudaklarına pötürdü. Bu tombul minik eli öpüyor, öpüyordu. Gözünden inen yaşlara aldırıp etmiyordu artık. Fadîm'in yüzüne dokunan basak renpi saçlarını okşamak için uzattığı elleri titriyordu. Daha birkaç saat önce ipet pibi olan saçları şimdi kanabulmuş sertleşmişti. Birden eliyle başının arka tarafının parçalanmış olduğunu hissetti. Ne bir ateşe dokunmuş pibi süratle çekti elini. Verinden fırlayıp ilerdeki biraz önce yarıdan

ettirip düşman askerine doğru koştu. Şimdi
 gözleri çocukca bakmıyordu artık. Yaralı
 bir hayvan gibiydi. Ölü askeri tartarken
 bir çocuktan çok bir deve benziyordu. Ona
 bu püçü veren şey içindeki sonsuz nefret
 ve kin olsa peretti. Bu çocuğu böylesine ce-
 lşkiye düşüren duygu neydi acaba? Biraz on-
 ce kendisine muhtaşken ona süicirmiş ona yar-
 dım etmişti. Şimdi ise onu ezmek, parçalamak
 yok etmek istiyordu. Bu anda duyduğu ola-
 pan üstü püçle canlıda olsa, onu parça par-
 ça edebileceği düşünülabilirdi. Fakat yaralı-
 ya, püçsüze, yaşlıya dokunmazdı o, ve dokun-
 mayacaktı da. Bunun ne kadar acı birşey ol-
 duğunu ondan iyi kimse bilemezdi. Oda bu-
 yüyerek, asker olacak, döşünecekti. Ama a-
 cizlere dokunmayacaktı. O Türk'tü. Türk'e
 yakışır bir asker olacak. Bunları düşünür-
 ken bir taraftanda ölü askeri tetkeliyor
 isiriyor var püçüyle kafasını yerlere çar-
 pıyor, bapırıyordu.

Belkide senin ananı bacını öldüren. Ama ben senin anana bacına dokunmayacağım. Erkek gibi davranacağım ben. Ananın, bacının köylümün, köylümün intikamını alacağım sizlerden.

Murat bu şekilde bakıp aplanmaktan bitkin düşmüştü. Son bir defa askere düşmanca bakıp oradan ayrıldı. Biraz ilerde birkaç düşman askeri daha yatıyordu. Onlar ölmüşlerdi. Murat onların önünden de nefretle bakıp geçti.

Anasının ve Fadip'in yanına pelip diz çöktü, yüzünü elleri arasına alıp düşünmeye koyuldu. Ne yapmalıydı şimdi? Nereye gidecekti? Bu yakınlarda bir köy olmalıydı. Zeyno'nun anası anlatırdı. Oraya iki-üç saatte varılıyor derdi. O köye gitmeli, ordakileri haberdar etmeliydi.

Gidecekti, pıdecekti ama ne anasından nede Fadikten ayrılmaya razı gelmiyordu güncesipi. Onları, ölüde olsalar, onları da pötürmek istiyordu. Anasını taşıyamazdı. Fakat hisse depilse Fadip'i pötüremezmiydi?

Onu her zaman kucağında taşıdı. Ağırdı biraz, ama olsundu. Ne yapıp edecek onu da götürecekti. Yerinden kalktı. Fadıği güçlkle anasından ayırıp kucağına aldı. Hava çok sıcak ve o yorgundu. Son bir defa köyüne, sevgili anasına, Zeyno'ya ve canı kadar sevdiği dost yüzlere baktı. Buradan ayrılırken duyduğu ezikliği ömrü boyunca unutməsi imkânsızdı.

Nihayet köyüne arkasını dönüp yola koyuldu. Fadıği iki kolu üzerine sırt üstü yatırmıştı. Murat yürüdükçe küçük yavrunun cansız bacakları sallanıyordu. Başından aşağı sarkan saçları güneşin kızgın ısıcığında pırıl pırıl parlıyordu. Sırma saçlarının yarısı kanla donmuştu ama diğer yarısı halâ ipek gibiydi. Hafifçe aralık olan ağzından, dişleri arasında kalan incir parçacıkları görünüyordu. Fadıkcik onları ağzında gevelerken hunharca öldürülmüş,

son lokmalarını yutamadan can vermişti.

Murat yol boyunca tanıdığı ve canından çok sevdiği yollara oksar gibi, yumuşak bir hüznle bakıyor, ve yürüyordu. Ara sıra iç çekiyor, nasıl olupta bu acılara dayandığına şaşırıyordu.

Güneş o kadar yakıcı, hava o kadar sıcaktı ki Murat bun alıyor, soluk almakta bile güçlük çekiyordu. Vücudu terden sırlıslıktı. Toprak bile ısınmış çıplak ayaklarını yakıyordu.

Dudakları kuru kuruydu. Müthiş susamıştı. Hatırladığına göre buralarda bir kaynak olacaktı. Oraya kadar yürürebilecektiydi? Kendini son derece güçsüz ve bitkin hissediyor, ayakları üzerinde zor duruyordu. Bütün gücünü kaybetip yığılacağı anlarda, Fadîğin cansız, bebek yüzüne bakıyor, ondan güç alıyor, yeniden canlanıp yürüyordu. Ona bu korkunç şartlar altında güç veren duy

gunun ne olduğunu ifade etmek çok güçtür. Süphesiz bu şartlarda, ağır bir yükte böyle bir yolculuk büyük bir insan için bile olağanüstü bir güç gerektirir. Durum böyle iken, bu küçük çocuğa bu yolu yürüten, bu olumsuzluğu olağan hale getiren güç, içindeki acı ve bundan doğan kin ve nefret duygusuyla, bir şeyler yapabilme arzusu olsa gerektir.

Muratçığın içindeki bu güç her zorluğa baskın çıkıyor, hiç bir şekilde yılmadan yoluna devam etmesini sağlıyordu.

Suyun yanına geldiğinde, sevgili yükünü incitmekten korkar gibi yavaşça yere bıraktı. Eğilip kana kana içti. Susuzluğunu dindiren bu soğuk, bu berrak su acısını da biraz hafifletebilseydi ne olurdu?

Kendisi içtikten sonra, dönüp Fadîge baktı. Çocukça bir safiyetle

— Sen de içermisin Fadik? dedi.

— Biliyorum. Ölüler su içmez ama kın bilir, belki biraz ferahlarsın.

Bu duyguyla küçük avcuna biraz su alıp Fadik'in kuruyan, solgun dudaklarını ıslattı. Cansız yüzüne biraz su serpip onun da ferahladığına inandıktan sonra, yükünü alıp tekrar yola koyuldu. Yol boyunca yürürken bir yandan da Fadikle konuşuyordu. Onun ölü olduğunu, kendisini duymadığını biliyor, fakat yine de konuşuyordu. Bir yakına, öylesine muhtaçtı ve böyle çok derdi vardı ki anlatacak.

— Biliyormusun Fadik, Zeyno bacıyı da karnındaki çocuğu da, parçalamış hâlinde. Ne istediler ki o masumdan oğlu olursa askere gidecektik beraber. Ama kızı olursa ille de bana gelin etmek istiyordu. Keşke ona, almam demeseydim. Belki de bana küsmüş-

tür. Yok yok küsmemiştir. Mahsus söylüyor-
du. Hem o ölen doğururdu muhakkak.
Bir görseydin Fâdik, nasıl solmuştu
Zeynocuk. Kim bilir ne kadar korktu
zavallı. Ama onlardan da ölenler ol-
muş. Oh olsun onlara, pis gâvurlar,
yaralı arkadaşlarını da orada unu-
tup gitmişler.

Gani dede de, Zeynonun anası da
ölmüş. Köyün bir delisi vardı bilirsün;
Mistik. O da ölmüş, ölmüş ama öldür-
müş de galiba. Elinde tüfeği vardı. Deli-
meli ama onlardan yürekliymiş, kork-
mamış, kaçmamış, döğüşmüş, arslanlar
gibi ölmüş.

Bir tek canlı bırakmamışlar Fâdik.
Köyümüzü de yerle bir etmiş yıkmış-
lar. Ne çocuk demişler, ne kadın,
hatta ne de gebeye acımışlar.

Ue anamız Fâdik o nasıl öldü.
Sen görmüşsündür. Göğsünü parçala-
mışlar kafirler, Fâdik.

Ak ak saçlarını aıla boyamışlar. Kıymışlar anamıza, Fadike.

Canım anam seni korumak için kim bilir nasıl çabaladı, değil mi?

Tabii ki sualleri cevapsız kalıyordu. Uyaracak kendi soruyor, kendi cevaplıyordu.

Yol uzun, hava sıcak yük ağırdı. Murat da üzüntüden bitip tükenmişti üstelik, ama durmadan yürüyor, yorgunluk nedir bilmiyordu.

Bir ara, Fadiğin yanaklarında yaşlar gördü, üzülüp akan yaşlara hayretle baktı.

— Ne o Fadike ağlıyormusun yoksa?

— Ölümler ağlamaz ama değil mi? Peki öyleyse nedir o yüzündeki yaşlar.

Bu saskınlığı fazla sürmedi Murat çığın. Kısa zamanda anladı ki ağlayan o değildi. Yaşlar kendi gözlerinden geliyor, yanaklarından Fadiğin tombul

yüzüne süzülüyordu.

Allah, Allah ağlıyormuydu hâla? Ama olurmuydu canım. Hayır ağlamıyordu. Birden babasına verdiği sözü hatırlıyarak sıkıldı. Kendini savunmak gereğini duydu.

Sakin ağladığımı sanma Fadik. Senin ağan ağlamaz, Babasının oğlu Murat ağlamaz. Hava o kadar sıcak ki Fadik. Her tarafım gibi gözlerim de terliyor olsa gerek. İnsanın yüzü, eli, vücudu terler de gözleri terlememezmi? Terler tabii. Görüyorsun benim gözlerim nasıl terliyor. Hem de her tarafımdan daha çok. Bana inanıyor sun değilmi Fadik. İnan bana Fadik inan ki ağlamıyorum.

Muratçık kollarında cansız yatan bacısıyla böyle yürekler parçalayıcı konuşmalar yapıyor, ortalığı kasıp kavuran cehennemî sığağa aldirmeden, üzüp giden yolu gözleriyle araştırarak araştırarak yürüyordu.

Bir ağaç altı, gölgelik bir yer arıyordu. Kuvveti kalmamıştı. Ayaklarını sürükleyerek yürüyor, iki de bir dizleri burkuluyordu. Nihayet ilerde bir ağaç görünce sevindi. Saatler ilerlemiş, Güneş batmaya yüz tutmuştu. Fakat sıcaklık hep aynıydı. Ağacın altına, gölgeye gelince bitkin bir halde, Fadıği bırakıp yanı sıra uzandı.

— Biraz dinlenelim Fadiğ, dedi. Çanki onun da dinlenmeye ihtiyacı varmış gibi önce onun rahatını temin etmişti.

Batan güneşin, ağacın yaprakları arasından parça parça görünen, pembe si tatlı alacalı, şimdi ona arkada bıraktığı köyünün kızıl vahşetini hatırlatıyordu. Bütün bunlar köyünden yükselen alevler ile, anasının, Zeynonun, Fadığin kanlarının gökyüzündeki görünüşünden başka bir şey değildi onun için.

Tabiatın bu olağanüstü güzelliğinde bile, acısını yansıtan bir taraf bul-

ması garipti belki. Fakat o acı hatıra, benliğine, ruhuna öylesine işlemişti ki, baktığı her şeyde acısını dile getiren bir iz görüyordu.

Küçük kara gözlerini sımsıkı kapadı Murat. Hiç bir şey görmek istemiyor, hatıta soluk almak bile güç geliyordu ona şimdi. Her şeye karşı bir gücenciklik vardı içinde. En korkunç masalların bile dile getiremeyeceği bir dehşet anı yaşamıştı o. Bundan böyle ne korkunç masallar ne de tügler ürpertici efsaneler korkutabilirdi onu.

Murat artık çocuk olmaktan çok uzaktı. Şimdi çocukça saf pırıltılarla bakmıyordu kara gözleri. Büyük adam bakışlı bu gözler, acısıyla, kiniyle tam bir çelişki yaratıyordu onun çocuk yüzünde.

Murat'ın ağacın gölgesinde gözlerini ve kulaklarını kapamış, gaddar seslere ve görüntülere meydan okurcasına yatıyordu.

Xihiyet derin bir uykunun bağı.

na, bir ana kucagi gibi sığınan yavru
cağın, yüzü hala tedirgin, dudakları a-
ğı doğru sarkık, ağlamaktıydı.

Uyandığında henüz ortalık alacak
karlıktı. Yavuşsa doğruldu. Söyle bir et-
rafa göz gezdirdi. Bütün vücudu kırı-
lıyordu. Saatlerdir ağzına bir lokma
koymadığını hatırladı. Fakat üstünde
durmadı. Yiyesi de yoktu zaten. Yanında
yatan küçük Fadiğin cansız vücudunun
bütün kanı çekilmiş, taş gibi duruyordu.
Yüzü bembeyazdı. Murat içi ezilerek sarıl-
dı ona. Şimdi ne korkuyor ne de ağ-
lıyordu. Güçlü bir insanın kararlılığı gel-
mişti üstüne.

Sabahın ilk ışıklarıyla beraber
sevgili yüküyle yeniden yola koyul-
du. Bir amaca yönelen bu gidişte, a-
damları güçlü, vücudu dimdikti. Şimdi
yorgunluğun eseri kalmamıştı onda. Bii-
tün duygululuğunu yitirmiş, hisleri gü-
ce dönüşmüştü sanki.

Hedefinin ilk belirtilerini gördüğünde Murat, hâlâ yola çıktığı ilk andaki kadar güçlü ve kararlıydı. Köyün o sevimli ve sıcak görünüşü, bir an için de olsa, içini sevinç ve heyecanla doldurdu. Şimdi bu köy ona kucak açmış bir dost gibi görünüyordu. Uzanan bu dost ellerin sıcaklığıyla ısındı yüreği. Murat bu duygularla, garip bir hüznün ve sevinç içinde köye girdiğinde, etrafta bir gariplik sezdi. Kollarında Fadik olduğu halde tedirgin, meraklı gözlerle etrafı süzerek ağır ağır ilerliyordu.

Güneş yükselmiş, hava iyice ısınmıştı. Bu boğucu sıcaklık altında alışılmamış bir sessizlik vardı. Köy meydanında pek az insan kederli ve mahsun doluyor, biraz ilerde bir kaç çocuk asık oynuyorlardı. Aşağı yukarı akşam olan bu çocuklardan, kendini şimdi fersah fersah uzak ve yabancı hissediyordu Murat.

Henüz hiç kimenin dikkatini çekmemişti. Dalpa dalpa ilerliyordu. Birden oldupın yerde donup kaldı. Gözlerini faltaşı peşi aşmıştı. Hayır, olamazdı. inanmak, kabul etmek gördü pördüklerini. İlerde birkaç Yunan azeri pühüüp konuşuyorlardı. Verileri vardı burda, nasıl olupta pelmışlerdi.

x x x

Murat bir kere daha yıkılmıştı. İşle son ümi di de, onunla abay edeceğine yıkılmıştı. Demek ki bu köyünde durumu kendilecinininkinden pek farklı değildi.

Fakat burada herşey yerli yerindeydi. Euləri yakmamıştı. Verilerde, cansız vücutlarla dolu değildi. Birşeyler oldupın muhtek katti fakat Murat'ın durumu kavrayabilmesi çok püştü. Sadece pürüp bir önsüz ile saklanmak ihtiyacını duydu. Nöyün ortasında, kucasında Edik'le çatılı kaldığı, bu bir kaç dakika içinde kimse onu fark edememişti. Hemen yatırında bir ev oldu.

şunu pördü. Oraya doğru hızla yürüdü. Evin yan tarafına pekince bir soluk almak üzere durup etrafı bakındı. Evin duvarına yaslandı. Fadik hâlî kucagındaydı. Ne yapacağını bilmez bir haldeyken, birtakım seslerle irkildi. Sesler pıttıkça yaklaşıyordu. Murat'ın bu saskınlığı, birkaç kadının kendisine doğru peldiklerini pöcünceye kadar sürdü. Kadınlar bu yabancı oğlana ve kucagındaki çavruya saskınlıkla bakıyorlardı. Sessiz ve rüket hareket ediyorlardı. Murat'ın tam yanına peldikleri halde ısıtılmekten korkar gibi sessizce konuşuyorlardı. Bütün konuşmalar ve sorular bir birine karışıyordu.

— Nereden peliyorsun yabancı?

— Kimsin sen?

— Ne oldu size?

Her kşadan bir ses çıkıyordu. Murat bitkin, pözlerini yere indirirdi. Konuşacak hali yoktu. Yaşlı bir kadın Murat'ın durumunu soruyordu. Kadınlar çıkışacak,

— Pusu, pörmüyormusunuz, çocukun ayakta duracak hali yok, hele bir içecek alalım da

sonra öğreniriz durumu.

Kadınlar gözlerini Fâdîpî'nin solpuna yüzünden ayıramıyorlardı. Merakla, korkulu bir halde, yaşlı kadının sözüne uyup, çocuya yol pösterdiler. Murat hiç birsey söylemeden kadınları takip etti. Arkaya gelirden geçerek az ilerideki küçük bir ev peldiler. İçeriye girer girmez Fâdîpî Murat'ın kucakından alıp oturması için bir minder petirdiler. Mindere yığılan Murat etrafına ilgisizce baktı. Kadınlar onun hareketlerini sakin ve üzgün izliyordular. İçlerinden birisi yeni fark ediyormuş gibi, hayretle;

— Bu çocuk ölmüş diye bapırdı.

Bir diğeri;

— Yaşas ol yaşas, bir dur hele. Ne olmuş ki bunlara? Bu zavallı çocuk bitmiş diye cevap verdi.

Fâdîpî'nin üzerine toplanan dikkatler, yarıdan Murat'a yönelmişti. O ise hâlî sessizce bakmaya devam ediyordu. Konuşmaya kudreti yoktu. Aslında perçin de değildi. Bakışları

rında kitap dolu sözden fazlası vardı. Öfkeli, kederli, kara gözleri bir boşluğa bakar gibiydi. İşte şimdi perçektken kuruydu bu gözler, kupa kuruydu. Derin bir iç pesirdi.
— Bu, dedi.

Çocuğun bu isteğini yerine getirmek için etrafa koşan kadınlar birbireleriyle yarışır gibiydiler.

Murat, batır taslıca pelen süzce battı ve kendine en yakın olan bir kadının elinden aldı. ^{taşlı} ^{tauyu} bir dikisteydi. Şimdi yumuşayan bu kışkırmı okşar gibi tek tek kadınların yüzlerinde pezdirdiyordu. İyilik dolu bu gözleri, yorğun ve acılı yüzlerde pörmek, onda bir çaprisim yapmış, anımsını hatırlatmıştı. Kadınlar sessizce aşıyorlar ve birsey sormaktan çekinerek bakıyorlardı ona. İstiyorlardı ki o kendiliğinden anlatsın. İlelerinden biri sefkatle eğilerek Murat'ın alnında tomurcuklanan terleri silip saçlarını okşadı. Ve yavaşça,

— Anlat evladım nereden geliyorsunuz? Bu çocuk kim? Ne oldu size? Hangi köydeniniz?

Murat bu sorularla bunalıyor fakat onları

üzmekten korktuğu için herhangi bir hareketle bulunamıyordu.

Başlarını okuyan bu nasırlı elleri alıp dudaklarına götürdü. Onları minnetle öptü. Sonra yine pözleri daldı. Uzaklara, çok uzaklara bakıyor gibiydi. Şimdi pözleri duvarları delip, dışarı çıkmış kendi köyüne uzanmıştı. Her şey aynı eşitlikleriyle pözlerinin önüne geldi. Sesi içler ürperten bir acıyla doluydu.

- Cumalı köyünden geliyorum. Köyümüzü yaktılar dedi ve sustu. Eşit'in yerde yatan cansız vücuduna işaret ederek,

- Bacım, dedi.

Ve yine dalıp gitti. Uzun uzun konuşmıyor, kesik ve kısa cümlelerle anılarınca anlatmaya çalışıyordu. Aslında bu kadarcıkla yeterliydi. Kadınlar anlıyorlardı, anlımıslardı. Onlar da aynı acı içinde deşillermiydi? Hatta durumları da ha da kötü, daha da küçültücüydü. Özgürlükleri ellerinden alınmış, köyleri işgal edilmişti. Aniden başkına ugramış, dövmüşmek fırsatını bile bulamıslardı. Herşey namuslarına tecavüz edi-

lıyordu. İşkencenin en adisi olan bu darbelerle birer ölüden farksız ol-
muşlardı. O yanan köye, oranın in-
sanlarına gıpta ediyorlardı. Dövüş-
müş ve kahramanca ölmüşlerdi hıde
p13c.

Fakat şu yüz kızartıcı, haysiyet
kırıcı esarete göğüs germemişlerdi.
Bunları çocuğa anlatmanın faydası
yoktu. İşlerinde en yaşlı olan bir ka-
dın elinin tersiyle gözlerinin yaşını
silerek, sordu.

- Hiç sağ kalan yokmu?
- Benden başka kimse kalmadı
- Kimin kimsen kalmadı mı?
- Babam cephede idi. Onun ne
olduğunu bilmiyorum.
- Fadıgi göstererek,
- İşte bacım. Anam da orada
yatıyor.

Bunları söylerken elini geldiği yö-
ne çevirmiş, titreyen parmağıyla
köyünü göstermeğe çalışıyordu.

- Hepsi öldürüldüler, hepsi dedi.

ve ilave etti.

Zeyno'yu bile öldürdüler. Gebeydi yakında doğuracaktı. Köyümüzün en güzel geliniydi. Daha onaltısında var, yoktu. Eğer oğlan doğurursa onunla cepheye gidecektik. Ama nerde? Daha anacığının karnındayken öldürdüler. Sungülerle parçaladılar yavrucağı.

Bunları söylerken genesi titremeye başladı. Kara gözlerinin önü yine perde perde yaşlarla dolmuştu. Gözünü kapatmasına lüzum yoktu. Onlar ken diğinden taşıyordu.

Her şey apasık ortadaydı. Bundan sonra, hiç bir şey konuşmaya lüzum yoktu. Şimdi gerekli bir iş vardı; Fadîğin son hizmetini yapmak. O küçücük bedeni, toprağın bağına terketmek. İşte Muratın dayanamadığı bu idi. Fakat isyan etmiyor, her şeye olduğu gibi buna da şaresiz

boyun eğiyordu. Kadınlar telaşla oradan oraya koşuyor, gerekli şeyleri temine çalışıyorlardı. Odadaki ocak yakılmış, üzerine, kocaman kara bir kazan konmuş, su ısıtılıyordu. Ateşin ve sudan çıkan buharın ısıyla tam bir cehennemdi şimdi bu oda. Fakat kimsenin yakındığı yoktu.

Fadîğin yıkanması sırasında, kadınlar Murat'ı odanın dışına çıkarmışlardı. Fakat, o kara kazan, hâlâ Murat'ın gözünün önündeydi. Bir kabus gibi, bir canavar gibiydi. Gözlerinin önünden çekilmek bilmiyordu. Alemlerindeki o simsiyah, o ölümlü hatırlatan cadı kazanı. Evet tıpkı masallerdeki cadı kazanlarına benziyordu bu kazan. Bu düşüncelere dalan Murat bir kadının seslenişle top gibi yerinden sıragıverdi.

Kadıncağız çocuğun yüzünün o anda ki perişanlığına işi ezilerek

baktı. Bu sapsarı kesilmiş solgun yüzde, dehşetle açılmış gözlerde, korku verici işler. Ürperten bir acı vardı şimdi.

Murat'ın, ölüyü andıran bu hali kadıncağızı şaşkına çevirmişti. Ona her an oracığa düşüp ölüverecekmiş gibi endişeyle bakıyordu. Ne söyleyeceğini şaşırılmıştı.

İşte bu sırada içeriden hafif, fakat ruha işleyen bir dua sesi geldi. Murat kadının yüzüne, ilk defa görüyormuş gibi baktı. Ve kapıyı iterek içeri girdi. Kadında peşinden girip kapıyı kapadı. Fadîği yere bir minderlin üzerine yatırmıştı. Beyazlara sarılı Fadîk orada küçücük kalmıştı. İtrafına diz çökmüş kadınlar ağlaşıyorlardı.

Murat Fadîge doğru yavaşça ilerledi ve üzerine kapandı. Sessizce hıçkışın işin ağlıyordu. Ve ona kimse mani olmadı.

Odanın içindeki, dualara karışan bu çocuk hıçkırığı, bu gözyaşları, aslında Hürriyetine asık, haysiyetli bir milletin isyanını, acısını dile getiren bir işitti.

x x x

Xihalet bütün işlemler bitmiş, evin yan tarafında küçük bir toprak tümseği olmuştur Fadik. Bu tümsek Muratın gözleri önündeki son acılı anı idi, ve göz bebeklerinde bir resim haline gelmişti. Nerseye gitsen, ne yapsa bunu görecekti ve asla unutamıyacaktı.

O gece Murata zorla bir şeyler yedirip yatırdılar. Yatar yatmaz uyuya kalkan Murat, bu derin uykuda dahi huzursuzdu. O günün acısı ile solgun, bir ölü gibi yatıyordu.

Kadınlar Murat uyurken, odanın bir köşesine toplanmış, bazı kararlar alıyorlardı. Bu hadise duyulmadığına göre bundan söz etmenin gereği yoktu. O da bu köyün çocuklarından biri zannedilebilirdi. Karar verilmişti. Evlerine dağılmak üzere kalkan kadınlar, son bir kez Muratın çocuk yüzüne yerleşen hüznü, işleri burkularak bakıp oradan ayrıldılar.

Evin sahibi olan Fatma teyze yaşlı ve dul bir kadındı. Tek oğlunu da askere göndermiş, yalnız kalmıştı.

Bu küçük odada üç yıldır sile dolduruyordu. Muratın gelmesi ona büyük sevinç vermişti. Artık yalnız değildi. Muratı bir evlat gibi sevmişti. Şimdi iki oğlu olacaktı.

Şefkatle çocuğun yüzüne

bakarken işte bunları düşünüyordu Fatma teyze. Daha sonra şocu-
ğun üzerine ince bir şey örtüp
dışarı çıktı.

x x x

O günü ve geceyi deliksiz bir uy-
kuyla geçiren Murat gözlerini açtığı
da odanın içi bom boştu. Bir an
olduğu yerden kalkmadan bulunduğu
odanın tavanına dikti gözlerini. Uzun
kütüklerin yanyana gelerek meydana
getirdiği tavanı, beyaz kireç badana-
lı duvarları, yerdeki el dokuması
kilimleri ile yalın, yoksul fakat
tertemiz bir odaydı burası. Murat
burada kendisini emniyetle hissetti. Geçir-
diği şokun tesiri hala devam edi-
yordu, fakat hiç değilse biraz sa-
kinleşmiş ve dinlenmişti.

Kapının açıldığını duymamış.

Olşa gerekti ki, Fatma teyzenin sesi ile irkildi. Kadıncağız onun bu ürkek haline üzüldü.

— Korkma, yavrum benim. dedi. Göylediklerine kendi de insanmak ister gibiydi.

— Üzülme her şey geçecek oğlum, her şey düzelecek. Sana hiç kimse bir şey yapamayacak artık. Sen bizim evladımızsın. Bu köy senin de köyün. Bundan sonra bizler anan, kızlarımız da bacındır.

Bu sırak, bu içten sözlerle duygulanan Murat yerinden kalkıp kadına doğru koştu. Küçük kollarını beline doladı. Başını onun vücuduna bastırıp, kollarını her an biraz daha artan bir kuvvetle sıkarak, muhtaç olduğu sığınağa, dosta korusmanın huzur ve sevincini içine sindirdi.

Bu öyle bir sarılış, öyle içten bir tokulustu ki; yaşlı yorgun yüzlü kadının isini sefkat ve sevgiyle doldurdu.

Bir ana oğuldan farkıydılar şimdi. Duygu-
larını sözle ifade etmek ^{giriş} bulamamış lar-
dı ki susuyorlardı. Bu susuştaki şiri
her hangi bir söz ifade etmekten aciz ka-
lırdı zaten.

Bu sessizlik bir zaman devam etti.
Odanın ortasında birbirine sarılmış bu iki
insan cığında şimdi, gözlerinde yaşlar dam-
layanmış yanaklarından süzülüyordu.

Kadıncağız Muratın beline sarılı kolla-
rını yavaşça çözerək yere çömeldi.

Bak oğlum buradaki durumda, sizin-
kinden pek farklı sayılmaz. Köyümüz iş-
gâl altında. Yani biz burada o yunan
gâvurlarının tutsağıyız. Şuna inanmalısın
ki ölmek, esaretten bin kere iyidir
evladım. Burada her gün işkence yapı-
yorlar bizlere kızlarımıza, gelinlerimize
tevacüz edip, ak yüzlerini kara etti-
ler. Buna mani olmak isteyen bir
ihtiyarcığı öldürüp, cesedini ibret
olsun diye köy meydanında yaktılar.

Kızlarımızdan birisi kendini astı. Teca-
vüz etmişti zindıklar. canına kıydı
yavrucak. Yediremedi onuruna. onbeş
yasında körpecik bir kızcağızdı. Anası
deliden farksız, dövünüp duruyor şimdi.
Cehennemi yer yüzüne, köyümüze getirdi.
İler sanki. Söyle bakalım şimdi ölüm-
mü, yoksa esaretmi iyi?

Murat hiç düşünmeden cevap
verdi.

Ölmek.

Kadıncağız bunları Muratın acılarını
biraz azaltmak, onun köyünün acısı-
nı unutturmak için söylüyordu. Fa-
kat farkına varmadan onu üzmişti.
Hemen konuyu değiştirdi.

— Ama bu yaptıkları yanlarına kalmıyacak
onların.

Kadının bu sözleri Muratın beynin-
de bir şimsek gibi çaktı. Kendi kendi
ne konuşur ve and içen gibi fastik
etti.

— Elbette kalmıyacak.

- Kalmıyacak oğlum, kalmıyacak küçük yiğidim. Yüreğlerimize acıkları yaraları gövdelerine açacağız. Keşke bizi de öldürseydiler, öldürseydiler de bu yüz kızartıcı şeyleri görmeseydik.

Murat gücenik ve zıplılar bir tavırla:
 - Onlarla neden dövüşmüyorsunuz? Onlardan korkuyormusunuz? dedi.

İçindeki çocukça isyanı dile getiren bu sorusuna, Fatma teyze üzüntüyle cevap verdi.

- Hayır, Yiğidim. Korkudan değil. Zlimizi kolumuzu bağlayan onların kah pelikleri. En ufak bir hareketimizde, içimizden birine, gözlerimiz önünde işkence ediyorlar. İşte bu, topyekûn hepimizi öldürmelerinden daha acı geliyor bize. Bizi öldürmüyorlar. Çünkü biliyorlar ki biz ölümden korkmuyoruz. Vatanın kurtuluşu uğruna her an ölümü kucaklamaya hazırız. İşte bu onların kara yüreklerini daha bir kızartıyor. Bizleri dize getirememenin

verdiği inatla, her gün işkencelerine bir yenisini katıyor, bundanda canavarlar gibi zevk alıyorlar üstelik.

Kadıncağın anlattıkları şeylerin acısı yüzüne vurmuş, yüzünü taştan oyulmuş bir istrap heykeli haline getirmişti.

Fakat hayır; hiç bir usta el bu acıyı dile getiren bir heykel vücuda getiremezdi. Tanrının eseriydi o, görme-yen bir göze, duymayan bir kâlbe anlatması çok zor hatta imkansızdır.

Acı dolu bir iç çekti kadıncağ ve devam etti.

- İşte bu kâfirleri yok etsinler, toprağımızı, vatanımızı bu mikroplardan temizlesinler diye yigitlerimizi cepheye ölümüne, ölümünün en güzelinin kucasına sevinçle attık. Benim hayatındaki tek dayanacağım, biricik oğlum da dahil hepsinin kanı, canı feda olsun toprağımıza. Tanrı hepimize onları gibi ölmeyi nasibetsin dedi içten.

likle. Bu dilek Fatma bacının değil, milletin yüreğinden kopup geliyordu aslında. Bu cesaret ve inançla her acıya katla niyorlardı. Hür bir vatanın, hür eulatları olarak yaşayacakları güzel günlerin ümidiyle ağuyan, acıyan kalplerine bir güneş sıcaklığı doğuyordu ara sıra.

Fatma bacı bu acılı konuşmaları dik kâtle takip eden Muratın yüzüne sefkatle baktı. Onun üzüntülerini dağıtmak için yeniden konuyu değiştirdi.

— Bundan sonra benim ölümün sen. Bu ihtiyarcıkla kalmak, onun oğlu olmak istersen tabii. Yusuf da senin ağın olur. Eğer sağsa, askerden dönerse bir yerine iki ölüm olacaktır. Ha, ne dersin benim ölüm olurmusun?

Bunları içi sevgiyle dolu, titrek bir sesle söylüyordu. Muratın yine gözleri doldu.

— Ana, Fatma ana, diye yaşlı kadının boynuna sarıldı.

Bundan iyi cevap mı olurdu.
Sevinçle bir birlerine sarıldılar ana
oğulları artık.

x x x

Akşama doğru Murat camın önün-
de oturmuş dışarıyı seyrederken, Fat-
ma annayla bir kadının konuşmalarını
la ilgilenmez görünüyordu. Aslında
kulagi hep onlarıydı.

Köyün dışında çeteler halin-
de savuşan efelerden söz ediyorlar-
dı. Onlara köyün işgal altında oldu-
ğunu bir haber verebilseler ne iyi
olacağını fakat bunun imkansız
olduğunu, her tarafın göz altında
tutulduğunu konuşuyorlardı.

Kadın çıktıktan sonra, çekinerek
ve ilgilenmez bir tavırla sordu Murat
Fatma Ana, çetelerimiz neredeler?
Kadıncağız, efelerin bahsiyle ümitle

nerek.

- Her yerde veya hiç bir yerde. Köyün dışındalar. Yalnız gerçek olan su ki onları bizler buluruz. Ama bu kâfirler asla bulamazlar.

Evet doğrudur. Onlar bulurlardı. Histeriyle, inançlarıyla birbirlerini bulurlardı. Murat buna inanmıyordu.

- Efelerimizin durumunu öğrenir peliclerse, ne olur. Fatma ana, diye sordu Murat. Kadının yüzü aydınlandı ümitle doldu, hafifce pülümseyerek

- Hepsinin canına okur, atıverirler kayırmız den kurtarırlar namusumuzu, ayıklar altına alıyan haysiyet ve şerefimizi. Gösterirler onlara Türkün neler yapabileceğini dedi. Fakat birden yine ümitsizliğe düştü, yazısız buruştü sözleri donuklaştı.

- Ama kimse haber veremiyorki kış u çürümüyor kâfirler her tarafa nöbetçiler yerleştirmişler.

- Peki ana Fatma ana benim peşimimi

nasıl oldu da pöremediler.

Ben de buna şaşıyorum evladım seni Allah korumuş olsa perest. Şükürler olsun ki onlardan evvel bulduk seni. Bir çocuk oldu şun için dikkatlerini çekmemiş olabilirsin. Murat daha fazla birşey sormadı. Başladıklarından Estma anaya bile söz etmeyeydi. Hele bir müfflik dsundu da on sonrasıkaydı.

x x x

Ertesi gün Murat köyün meydanında içine bir taşın üzerine oturmuş etrafı seyrediyordu. Bu haliyle hiç kimsenin dikkatini çekmemişti. Çünkü dış görünüşe göre diğer çocuklardan farklı bir hali yoktu. Gruplar halinde toplanmış çocuklar bile bu yabancı çocuğun pek farkına varmamışlardı. Ushutts ilgilenmiyordı. Son perilerde alışık olduklarının dışında öyle şeyler olmuştuk ki köylerinde, aralarında yabancı bir çocuğun bulunması onlara olapen üstü pölmemiş ^{birşey, pö}

herhalde.

Murat sessizce oturmuş, Yunan askerlerinin köy meydanında serbestçe dolaşmalarını seyrediyordu. Onları tek tek tanımak, alışkanlıklarını öğrenmek, neler yaptıklarını görmek istiyordu. Bütün dikkâtini onlar üzerinde toplamıştı.

İşte o sırada bazı bağırışmalarla dikkâti dağıldı. Sestere doğru döndü. Biraz ilerde genç bir köylü kızının iki düşman askeri tarafından yerde sürüklenildiğini gördü. Birden irkildi. Nere neler oluyordu acaba? Her yerinden kalkmadı, sıpırtkanlı olması perikti. Yürüyüşüne taş basarak seyirci kalmalıydı herşeye. Çocukça düşünmüyordu artık o. Biliyordukî elinden birşey gelmezdi. Sıpırtkanlı hareket ediyor, hislerini işine pısmıyordu. Sakin olmalıydı. Amacına ulaşmanın tek yolu buydu. Diğer çocuklar gibi dahi yerkından pırmek için dahi olsa yerinden kımırdamadı.

Kızcağız, bapırıyor, apılıyor, cırpınıyordu. Başlarının öpüklerinden yakalamış bir hay-

van pibi yerde sürüklüyorlardı onu. Gittikçe kendisinin olduğu yere yığılıyorlardı. Murat arındı kızın yüzünü daha yakından görüyordu. Güzel eli? pözlere şiflenmekten kızarmış, kolları, yırtılan basma enbruan den parçalanmış at pözü, yerlerde sürüklenmekten parça parça olmuştu. Yüzü çizikler, ezikler içindeydi. Biraz ilerdeki bir eve bu şekilde zorla itip kendilerini de ortasından prapı, kapıyı kapadılar. Etrafta bir kıpırdanma bir huzursuzluk vardı. Fakat hiç kimse herhangi bir hareketle bulunmamıştı. Köylüler yalpin bedbin ve çaresizdiler.

İşte tam o sırada katlihanlık içinden bir kadın fırlayıp bapırmaya başladı. Öyle can hırsı öyle acı bir çıplıktı ki bu Murat'ın tüyleri ürperdi.

Bırakın yarurumu, bırakın kınalı kuzucupumu, terletmeyin onu canavarlar. Öldürün, öldürün beni de pörmeyim hiç değilse. Dıye suuz suuz bapırıyor eve dönen koşuyordu. Kadının

saçları dökülmüş, yazması ^{burından} sıyrılıp boynuna
ramıştı. Derken ve bittirdi. Gözleri a-
teşler saçıyor. Yaslı, yorğun yüzünde ısla-
tıp boynundan asarı süzülüyordu. Kapıya
vardığında artık kendini ısrice kaybetmiş
ti. Kapıyı tekmeleyor, omuzluyor, bapırı-
yordu.

- Birakin, birakin yaurumu. Gözlerimin
önünde yapamazsınız bunu alcatlar.
Etrafta çığ yoktu. Yorğun ve acılı yüz-
leri ile taş kesilen köylüler sessiz sessiz
aplıyorlardı.

Kadının tekmeleriyle açılan kapıdan sim-
di, kızın çığlıkları geliyordu. Bu ses bopuk
bopuktu. Daha çok bir can çekişi andı-
rıyordu.

- Ana, ana

Kadın bu çığrı, bu yakarıyla daha bir coş-
muştu. Eline aldığı bir taşla içeri daldı.
Fakat içeri pırmasıyla tekmelemelerle di-
şeri atılması da bir oldu.

Kadın yere yuvarlanmıştı. Bir hay-
van sürüsü gibi kadının üzerine ge-

rümüş, onu tek malyorkardı. Kalabalık gittikçe daralıyordu. Bu duruma seyre kalınak mümkün değildi. Köylüler, kadın, ihtiyar sopalarla girişmişlerdi. Bir uğultu halinde yükselen sesler arasından korkunç bir çığlık yükseldi birden. Kalabalık gözünden hiç bir şey göremeyen Murat hala bulunduğu yerde oturuyordu. Diğerlerinden tamamen farklı ve acı bir çığlıktı bu, ve bütün seslerin üzerinde perde perde yükseliyordu. Buna bir mana veremeyen Murat daha sonra,

— Kadıncağızın gözlerini süngüyle oydukları denildiğini duydu.

Drperdi, kaskatı keşildi. Boğuşmalar gözleri önünden gitmiyordu.

İste düşüşün, boğuşmanın iyice şiddetlendiği bir anda süngülerile pelen askerler kalabalığı dağıtmışlardı. Ve bu işyandan 2kade kalan gözleri oyulmuş bir kadında, linç edilmiş,

parçalanmış bir diğer kadıncıydı. Bu
ayaklanma bile, elâ göğlü, güzel kıızı kor-
kunc skibetinden kurtaramamıştı.

Murat balâ eski yerinde oturuyordu.
Bu canavarlar sürüsüyle başa sıkmanın im-
kânı yoktu. Fatma ana haklıydı. Ölen yi-
ne köylüye olmuştur. Köylü silahsız ve za-
yıftı. Kalabalık iyice dağılmıştı. Perişan
edilen kıızı ve göğleri oyulan anasını köy-
lüler alıp gitmişlerdi.

Fakat yerde bir kadın daha yatıyor-
du. Dekk desik edilmiş ve parçalanmıştı.
Şimdilik onu orada bıraktıklarına göre
ölmüştü o. Murat bir an dikkât kesil-
di, kalbi dışarı fırlamış gibi çarpıyor-
du. Hayır olamazdı. Olmamalıydı. İnən-
maz gözlerle bakıyor. Ona doğru ya-
vaş yavaş ilerliyordu. Tam yanına gel-
diğinde, ellerini yüzüne kapadı. İşte
yine korkunc bir gerçeğe karşı kar-
şıydı. Ölen, yerde yatan Fatma ana
idi. Bu kasıncı darbeydi, kasıncı.

yıkılıştı. Hangi yürek üç günde bu kadar acıya dayanabilirdi. Murat şimdi yine yalnızdı, yapayalnız.

Hayır, hayır değildi. Ne demiydi Fatma annesi. Bu köy onunda köyüydü. Köyün bütün kadınları, annesi, bütün kızları, bacasıydı. Bu kadınlarda kalıyordu. Milleti vardı vatanı vardı. Hayır, o yalnız değildi. Baba yanında vardı üstelik. Belkide ölmemiştir. Belkide hala cephede garpıyordu.

Murat bu düşüncelerle kendine güven veriyor, maneviyatını yükseltiyordu. Ağlamak ise alışkanlığı olmuştur artık. Yaptığı tek şey buydu şimdilik. Yine tek tesellisi olan gözyaşlarına sığınmıştı.

Fatma annenin götürülüşünü, uzaktan içi burkularak gözyaşlarıyla takip etti Murat. İşi eziliyor, yanıyordu sanki.

Bu korkunç günün gecesiydi. Fatma ana toprağa verilmiş, köylüler evlerine çekilmişlerdi.

Murat, Fadîp'in küçük mezarı karşısında diz çökmüş düşünüyordu. Etraf tıyca karamıştı. Onu pöremezlerdi. Kararlıydı. Gidecekti. Köyün dışındaydı efke. O bulacaktı, bulabilirdi. Oyle demiydi Fatma anacığı.

Epildi yüzünü küçük küçük tümsöpe sürdü. Ondan kuvvet almak ister pişiydi. Yerinden kalktı. Etrafı dinledi. Ses seda yoktu. Gece yarısını peşmişti. Murat kohnuna soktuğu bir köşeli parşetmekçisi pöşesine bastırarak apır apır yürümeye başladı. Gözleriyle karanlığı araştırarak yürüyordu. Neden sonra köyün dışına çıktığını sevinerek farketti. Şimdilik hersey onun lehine işliyordu. Her bir nöbetçiye rastlayamazdı, ya da karanlık yüzünden pöremezdi. Daha tıyıcıydı. Görseydi, heyecanlanacak, belki de panike kapılıp kaçacakken ele verecekti. Durmadan yürüyordu. Onu ayakları nereye sürükliyordu, bilemiyordu.

Efelerin okluğunu yerin tam altında yürüyor ve
 bittirir. Ne olursa olsun arayacak bulacak
 ti onları. Buparankü okuyor bir kabus pe-
 bi pözleri önüne peliyor içini ayağı ha-
 puyordu. Fakat bu aynı hırslar onu kuv-
 vet veriyor, amacına daha bir inatlı, da-
 ha bir kararlı yöneltiyordu. Durmadan
 yürüyordu. Karanlıklar bile onu korkut-
 muyordu. Çünkü o kötülüğü ve korku-
 yu batılattan karanlıkların en karasını
 görmüş en karasını yaşamıştı. Bu pece-
 nin sımsıcaklığı içinde dahi, yaşadıkla-
 rından daha kötüydü³¹ olamazdı.

Bütün peceyi yürüyerek peşirmişti.
 Nihayet bir alaca karanlık içinde, tizil
 pölpeleriyle püney, sabahı müjdeleyordu.
 Köyden bir hayli uzaklaşmış olduğunu
 biliyordu Murat. Fakat yinede dikkatini
 dağıtmıyor, en ufak bir ses dahi, izle-
 met üzere her an kulak kesilmiş, bir
 halde bulunuyordu. Çok yorulmuştu. Fakat
 dinlenmek istiyordu bile peşirmiyordu.
 Arkasında bıraktığı köylükülerin kaderi

onun muaffakiyetine bağlıydı. Acele etme-
liydi. Tek bir dakika bile kıymetliydi onun
için. Çantisi bu kadarlık bir zaman bile kayde-
ti. Yunan askerlerinin bir arleyi yok etmesi-
ne, bir kadını veya bir ihtiyacı ölmelerine ye-
terdi. Böyle bir anda dinlenmek söz konu-
su olamazdı. Bunun biliyor bir yaktınma-
dan, uykusuz, yorğun, yarıca, durup din-
lenmeden ayakta, kendisini sürük-
ledip yände ilerliyordu. Bu yol onu muht-
laka efelerin bulunduğu yere götürcekti.
Güneş yükselmisti. Dayanılmaz bir sıcaklık
susuzluğunu iyice arttırıyordu. Yarıca. Bu
çetin yolculuk onun birkaç gün içinde cehen-
neme dönen dünyasının değismeyen mü-
cadelesiydi. Bu mücadele onu neye ve ne-
reye sürüklüyordu. Bir an kararsızlığı
kapılarak oraya yipilmeyi, acıyan sızlayan
vücudunu dinlendirmeyi düşündü. Herşey o-
nun için önemini kaybetmişti. Susuzluğu ve yor-
gunluğu bastırı çıkmıştı. Gözleri kararıyordu.

Fakat bu yenilgi birkaç saate bile sürmedi.
Kendi kendine kızarak yoluna daha bir hızla

yöneldi. Köylülerin kaderiydi bu yolculuk, Devam etmeliydi. Ne olursa olsun son nefesini vermedikçe durmayacaktı. Böylece bir kaç saat daha yürüdü.

Garip bir sessizlik vardı ortalıkta. bir yaprak bile kıpırdamıyordu. Bir zerre olsun esmiyordu sanki hava.

İşte bu sessizlik içinde Murat, önünden geçmekte olduğu bir ağacın dallarında bir kıpırdanma gördü, ve yaprakların, dalların sürtünmesiyle meydana gelen hisintilerle birlikte bir top gibi önüne atlıyan adama hayret ve korku ile baktı.

Takat bu, bu bir Türktü. Efelerden biri olsa gerekti. Murat büyük bir coşku ve heyecanla, karşısında gördüğü genç adamın bacaklarına sarılıverdi. Ne zamandır beri böyle sine güçlü ve genç bir köylüye rastlamamıştı. Hepsi cephedeydiler

çünkü, Geride kalanlar ise çocuklar ile zavallı ihtiyarcıklardı.

Efe efilerek Muratın kollarını tuttu. Kara gözleri sefkat, yorgun yüzü ise endişe dolu idi.

Nereden böyle küçük, buralarda işin ne senin, Köyünden dışarı çıkmanın ne kadar tehlikeli olduğunu bilmiyormusun sen? Hangi köyden sin? Bir hayli de yorgun görünüyorsun.

Bütün bu suallere tek bir cevap verdi Murat.

Susuzum, çok susuzum ağa.

Efe hemen belindeki matara yı çıkarıp çocuğa uzattı. Muratın hiç nefes almadan su içisine acıyarak bakıyordu. Bu çocukta onu şaşırtan bir şeyler vardı. Görüp yüzündeki acı ifade ve gözlerinin donuk, delici bakışları onun çok kötü şeyler geçirdiğinin açık deliliydi.

Suyunu içen çocuğa merakla ;
- Ne oldu? anlat bir şeyler var
sende diye sordu.

Murat ona, bir çırpıda bazen sırayla, ba-
zen birbirine karıştırarak başından
geçenleri anlatmaya başladı. Sesini
yükseleterek, ellerini kollarını sallayarak
süratle konuşuyor ve yaşadığı o
anların acı ifadesi aynen yüzünde ak-
sederek anlatıyor, anlatıyordu.

Kin ve gazap doluyordu gözle-
ri konuştukça. Efenin yüzü allak
bullak olmuştu. İşgal altındaki köy
kendisi köyüydü. Hış bu yurdun her
karış toprağı onun köyü sayılırdı ya. Fakat
ihtiyaç anacığının içinde bulunduğunu
durum onu daha da kahrediyordu.

Şimdi, hem yürüyor hem ko-
nuyorlardı. Efe buraya gözcü bira-
kılmıştı. Diğer efelerin yanına git-
meleri ve onları haberdar etmele-
ri gerekti. Anlatacak o kadar çok

sey vardı ki, ardi arkası kesil miyordu. Anlatılanların her biri ayrı bir vahset, ayrı bir canavarlıktı. Demek yaurular ona karnında sün-
güleniyor, küçük çocuklar acımadan öldürülüyor, ak saçlar kana bulanı-
yordu. Ya namus ve şereflerine yapı-
lan tecavüzler. Bunlar dayanılır şey-
lermiydi? Efe bu konuşmalarla
iyice sahleniyor. Küfürler savuru-
yor, hızla yürüyordu. Murat ona
yetismek için koşmak zorunda
kalıyor, fakat hiç şikayet etmeden
Bir taraftan da anlatmaya de-
vam edecek ona ayak uydurma-
ya çalışıyordu.

Efe bir ara çocuğun lafını ke-
serek.

— Yigit çocukmuşsun doğru.
Adın ne senin bakayım. dedi

Bu şekilde konuyu dağıtmak isti-
yordu. Her şeyi anlatıyordu.

Çocuğun daha fazla acı çekmesine dayanamıyordu. Antattıkça acısı büyüyor, bu çocuğa karşı sonsuz bir sevgi ve yakınlık duyuyordu.

Murat bu, yigittik ünvanının sevinç ve gururu ile

— Murat. dedi

Bu cevapta takdir edilmenin çocuksu heyecanı ve mutluluğu vardı.

— Onlardan intikamımızı alacak, yurdu müzden alacağız değil mi ağa. dedi.

Efe acı acı gülümseyerek

— Elbette. diye cevap verdi.

Onun çocuksa sevinci hoşuna gidiyordu.

— Bak Murat. Benim adım da Alican bundan böyle seninle arkadaşız. Bana sadece "Alican" diye bilirsin. Sen de bizler gibi bir efe oldun artık. Murat efe, Kahraman Murat efe dedi.

Yavrucağın yaralı yüreğine, bu sözlerden iyi ilacı mı olurdu?

Kara gözleri ısıt, ısıt parladı. Demek bir işe yaramış, O da bir efe olmuştur. Üstelik, kahraman bir efe idi. Artık ölse de gam yemezdi. Alican; ne iyi, ne güçlü bir dost kazanmıştı. Ve ona sadece ismiyle hitabedecek kadar yakındı, arkadaşında onun

Ayukları yerden kesiliyor, göklerde uçarcasına bir sevinç duyuyor. Bu Murat. Simdi tüm acıları, kalın sisler arasında bulanık ve uzak belirsiz şekiller halinde kendisinden uzaklaşmıştı. Bir kaç gündür, ilk defa gerçekten mutluydu.

Kendi köyü, köylüsüyle, Anasıyla ve bütün yakınlarıyla yok olmuştu, fakat geride milleti vardı. Ve kurtulması gereken aıl bu idi.

Fatma ananın dediği gibi, bu yurdun her karış toprağı onun ve tanının bir parçası, bir köyü idi.

Savaşları öğrenmiş her kadını ile

kolları asıktı kendisine bu milletin
Esas olan yurtları idi, bağın-
da binlerce köy, yüzbinlerce ana-
barındıran yurtları.

İşte Murat'ın böyle düşünüyor-
gidene ağlamak yerine geride kalan-
lara yardım etmeyi kendine görev
sayıyor ve bunu daha gerekli, daha faydalı bulu-
yordu.

Yol boyunca sessizce konuşma-
dan yürüyorlardı. Bir an Murat,
- Alican dedi.

Genç efe his yadırgamadan
- Söyle, Murat efe, söyle yigidi-
diye cevap verdi.

Astında Murat'ın bir diyeceği yoktu
Sadece bu ismi söylemenin zevkine
vermek istemisti.

Alican efe, çocuğun bu hissiyatını
anlamisti. Onun aydınlanan tatlı yüzü-
ne, zeki bakışlı kara gözlerine se-
giyle baktı. Fakat aynı anda içinde

bir eziklik hissetti. Garip bir önsegi-
ile bu çocuğun hayatında çok büyük
bir yeri olacağını düşündü. Fakat için-
deki ezikliğe bir manâ veremedi.

Daha sonra bu düşünceleri kafasında
kovarak.

— Haydi, yigidim biraz hızla yakla-
ş-
tık. dedi.

x x x

Efelerin toplandığı yer, dağda
büyük bir mağara idi. Mağaranın
civarında ki ağaçlara, gözçüler yer-
leştirilmişti. Tam bir emniyet altında
olan bu yeri düşmanların bulması ger-
çekten imkânsızdı.

Mağaraya girdiklerinde, efelerin
hepsi, kendilerine dövrü dönmüştü.

Murat, bu güçlü, bu kuvvetli, ce-
saretli yigitlere sevip ve gıpta ile ba-
kıyor du.

Alican, bir elini Muratın omzuna koyarak onlara yaklaştı.

— Sige Murat efeyi getirdim. Cuma lı köyünden geliyor. Bize pek çok haberleri var. Doğrusu cesur ve yiğit bir çocukmuş.

Alicanın bu açıklaması efeleri çok ilgilendirmişti. Şimdi hepsi Murata ilgi ile bakıyor, sabırsızlıkla bekliyorlardı anlatacaklarını.

Üzleri endişeli, ügün fakat azimli ve inancılı idi. Alican;

— Meseleyi tamamiyle kavradığım dan durumu sizlere ben anlatacağım. Çocuk çok yorup, ona bir şeyler yedirip yatırın. Dinlenmesi lâzım dedi.

Murat bu sözlerle, şiddetle itiraz edecek oluyorsa Alican hemen onu yatıştırdı.

— Bize faydalı olmak istiyorsan biraz dinlenmelisin.

— Elbette istiyorum. Bende sizinle geleceğim.

— Tabi ki geleceksin. Sana ihtiyacımız var. Sensiz olurmu? Bana inan seni de götüreceğiz.

Murat şüpheli ve kırılgan baktı Alican'a.

Alican çocuğu gayet iyi anlıyor, ona ve büyük hislerine saygı duyuyordu. Onun yüzünü avuçları arasına alarak, güven verici bir sesle fısıltı yapıyordu.

— Sana söz veriyorum Murat. Bana inanmıyormusun. dedi

Murat kızardı. Ondan şüphe ettiği için üzüldü.

— İnanıyorum, dedi.

İnanıyordu ama gerçekten. Kendisine gösterilen yere kıvrılarak huzur için de kapadı gözlerini, hemen uyuyordu.

Alican ve diğer efeler, yukarıdaki

bu yüze sevgiyle baktılar.

Alican hemen toparlanarak, alçak sesle.

- Durum gerçekten kötü ağalar. Yavrucağın, şu bir kaç gün içinde geçirdiklerine, itiraf edeyim ki ben bile zor dayanırdım.

Daha sonra Alican Muratın kendisine anlattıklarını kısaca arkadaşlarına açıkladı. Yıllardır bu mücadele içinde yaşanan, vahşetin her türlü ile sık sık karşılaşılan bu cürsur, korku ve yılgınlık nedir, bilmeden savaşan yigitler dahi dehşetli acı duymuşlardı anlatılanlardan.

Fakat, aynı hisler onlara daha bir güç, daha bir azim veriyordu. Duydukları bu acı ile sehlennmiş, her biri, bir ölü kesilmikti. Artık bir kurtuluş onları durduramazdı.

Şimdi, Muratın başına gelen felaketlere karşı gösterdiği cesare

ret ve gücü üzerinde konuşuluyordu. Fakat hepsi Alican'ın Murat'a verdiği sözün yerine getirilmesinin imkânsızlığı üzerinde ısrar ediyorlardı.

Onlara göre Murat yeteri kadar yorgun, ve her şeyden evvel küçük bir çocuktur. Bu çocuğu beraber götürmek onu tehlikeye atmak demektir. Murat'ı hepsi sevmişlerdi. Onu her türlü tehlikeden korumak istiyorlardı. Murat gelmemeliydi.

Alican ısrarla, bu fikrin aksini savunuyordu. Evet çocuk çok acı çekmişti. İşte asıl bunun için gelmeliydi. Alican, onun histerini gayet iyi anlamıştı. Mutlaka bir şeyler yapmak isteyen kin dolu bu yavrucak, bu histeriyle bir büyükten daha yararlı olabileirdi. Akıllı ve cesur bir çocuktur üstelik. Aslında ona, acısını ıvınlattırabilecek tek şeyde, ona yararlı olabileceği hissini vermektir.

Çocuk and ismişti anasının öl-
sü tarafında, anasının öcünü ala-
cak, mutlaka milleti için bir şey-
ler yapacaktı. Onu mani olmak
onu bir kere daha öldürmek de-
mekti. Üstelik vatanın kurtuluşu
söz konusu olduğunda, Muratın ha-
yatı dahi önemini kaybetmeliydi.
Bu bütün milletin savaşıydı. Kadın,
Çocuk, yaşlı her kes gücünün yetti-
ğini yapmalıydılar, ve yapıyorlardı da.
Kurtuluş ancak bu şekilde müm-
kün olacaktı. İşi hissiyata dökmek
yersizdi.

Alican böyle düşünüyordu. Ve
ilave etti.

— Sanıyormusunuz ki onu sigelerden
daha az sevdim. Buna imkan var mı?
Onun hikâyesini ve şektiklerini büt-
tün aileleriyle ben dinledim.

Kininde ve o çocuksu isyanın
da ne büyük bir vatan sevgisi

olduğunu ben gördüm. O sevimli
yüzündeki cesareti, kara gözlerini
Daha bir kere daha acıyı ben gör-
düm sizlerden evvel. Fakat o
döüşmelidir. onun tek isteği budur.
Üstelik bize de gerekli. Köyün
durumunu, nöbetçilerin yerlerini
her şeyi dikkâtle izlemiş, söyle-
diğine göre altmış, yetmiş kadar
asker varmış köyde. Ona ihtiya-
cımız var. O da bir Türk çou-
ğudur. Onun da toprağıdır burası,
onun da vatanıdır. Onu bu uğur-
da ölmek arzusundan alı koyama-
yız. Zaten hepimiz de ölüme gitti-
mişiz. Vatanın kurtuluşu ideali
karşısında bizim hayatlarımızın ne
kıymeti var. Onun da aynen böy-
le düşünlüğünden eminim. Uzun
lafın kısası onu da götüreceğiz.
Ben ona söz verdim. onu
aldatmam. En az sizler kadar

bende endişe duyuyorum onun için. Fakat biliyorum ki bu uğurda ölmek onun en büyük mutluluğu olacaktır.

Cesaretle savaşarak ölmemiş, eğer bir vatanın evladı olarak yaşamaktan daha şerefli bir iş için. ve Murat bunu hissedecek kadar onurlu, Vatan sever bir çocuktur.

Alicanın bu sözleri diğerlerini de yumuşatmıştı. Evet karar verilmişti o da gelecekti.

Murat'ı hemen uyandırdılar. Bütün yorgunluğunu atmış gibi görünüyordu. Her kes onu Murat için diye soruyor ona köyün durumu hakkında sorular soruyorlardı.

Murat sevinçle durmadan konuşuyor, anlatıyor hatta kendi fikirlerini bile ileri sürmekten çekinmiyordu. Öğlediki günler ümid ettiklerinden önce gelmiş, o da bir asker

olmuştu ve savaşacaktı.

Köye önce o yaklaşacak, nöbetçilerin yerlerini ve köyün durumunu izleyecek kendilerini haberdar edecekti. Anı baskını yapmalıydılar.

Hakikaten bu çocuk akıllı ve sığır kanlıydı. Fikirleri, hepsi tarafından benimseniyordu. Murat için tehlikeli bir işti ama göze almaktan başka çare yoktu. Köyün kurtuluşu buna bağlıydı.

Böylece yirmidört kişilik şete ile Murat, ayrı ayrı gruplar halinde yola çıktılar.

Yol boyunca giderken Alicanla, Murat bir taraftan da konuşuyorlardı.

Alican Murata çok dikkatli hareket etmesini, bunun bir ölüm kalım savaşı olduğunu unutmamasını tembih ediyordu. Murat ise kendisine de bir fışek verilmesinde ısrar ediyordu. Alican:

— Sen onu kullanamazsın. Bunu bir gün sana mutlaka öğreteceğim.

Simdilik bunun için çok erken. dedi.

Murat itiraz etmedi. Fakat daha sonra Alican'ın bir diğer eylemi el bombaları hakkındaki konuşmalarına kulak verdi.

Biraz sonra da Alican'a - Peki, bu el bombaları nasıl kullanılıyor? diye sordu.

Alican.

- Bunları düşmanların toplu olduğu yerlere fırlatıyoruz. Elimizde çok az var. İsabetli atmak gerek.

Dedi. Murat.

- Ne olur Alican birkaç tane de bana ver. İnan ki ben isabet ettiririm. Zıyan etmem diye yalvarı.

Alican,

- Bunları, belli bir yaklıktan atmak gerek, eğer bunu ölçemezsen. Sen de ölabilirsin. dedi.

- Jana yemin ederim ki dikkat edeceğim, ve sadece çok gerekir

se kullanacağım. Lüzum olmazsa sana geri veririm. diye yalvardı. Murat Alican düşündü. Hâlikaten Murat çok kötü durumlarla karşılaşabiliyordu. İsrarlarına da dayanamadı. Üç tane el bombasını kendisine upatarak.

— Çok dikkât etmelisin Murat, Sana güveniyorum. dedi.

Murat, sevinçle bombaları alıp, onlara garip garip baktı. ve sonra Alican — göreceksin Alican. bunları bana verdigine hiç bir zaman pişman olmayacaksın. dedi

Daha sonra Murat el bombalarını göğsüne yerleştirip onlardan ayrıldı. Köye bir hayli yaklaşıyorlardı. Murat sessizce köyün tam yakınına kadar sokuldu. Etraftaki nöbetçilerin yerlerini tespit etmişti. Askerlerin toplu halde oldukları evi biliyordu. O evin

önünde ve köy meydanında her şeyden habersiz dolan asherlere bakarak.

— Göreceksiniz, siz diye söylendi. Ken kendine. Daha sonra aklına bir şey geldi ve düştü. Köylülerin bu durumdan haberleri olmalıydı. Aksi takdirde. Paniğe kapılıp ne yapacaklarını şaşırırlar, kendilerini koruyamazlardı. Fakat köye girmek son derece tehlikeliydi. Bunları düşünürken, Köye ilk gelişini hatırladı. Minat. O zaman kendisini farketmemişlerdi. Fıcağa yine sarsıyaver gidebilir miydi. Ölmekten de gildi korkusu, fakat bir şey yapmadan ele geçmekten, kendisine verilen vazifeyi yerine getirememekten korkuyordu.

Yine de gitmeliydi. Köyün yan tarafından geçip, Gümülsü oldu, Fatma Ononun evinin arkasına doğru sokuldu. Kimsecikler yoktu. Daha fazla mey

dena çıkmaktan çekiniyordu. İşte tam
bu sırada Fatma ananın evinde, Fadîp'in
duası yapılırken kondisini içeri çâpır-
maya gelen kadını pördü, sevinçle fakat
yavaşça Jestlendi.

- Abla, abla.

Kadın etrafı araştırdı gözleriyle,
ve Muratı pörerek ona doğru koştu.

- Sen neredesin? aramadık yer
bırakmadık seni dedi sitemle. Murat
onu susturarak, kulâpına epildi.

- Şimdi efelerle köye baskın yapı-
cağız. Köylülere bunu hemen duyur-
malısınız. Askerler için yerlerde durma-
yın dedi ve uzaklaşırken, süyük bir
adam pozu ile

- Dikkatli ve hazırlıklı olun diye
ilave edip, geldiği gibi sessizce gitti.
Oldu. Kadın çâpır arkasından şaşkınlıkla
Şaşkın baktı bir süre, ve mese-
leyi henüz farketmiş gibi, sevinçle
Sıradı yerinden, yüzü al al olmuştu.

- Arslan yavrum, arslan evladım.
Yığıldım. diye söylenerek yeni
vazifesine dövrü kostu. Köylülere bu müj-
deyi vermekte acele ediyordu.

x x x

Murat, bütün bunları Alican'a
heyecanla anlattı. Yüzü kızarmış, ne-
fes nefese kalmıştı. Alican.

- Aferin sana Murat. dedi.

Nöbetçilerin yerleri, köyün durumu
öğrenilmiş. Üstelik köylü de yapılacak iş-
kindan haberdar edilmişti.

Şimdi köyü küçük gruplar ha-
linde saracaklardı. Nöbetçileri saf-
dışı etmek pörevi Alican'a verilmiş-
ti. Murat bundan sonra yapacakla-
rından kimseye söz etmedi. Ken-
dine göre plânları vardı onun. Ali-
can sessizce görevini yerine ge-
tirmiş. Ve nöbetçiler saf dışı e-
dilmişti. Her taraftan yapılan

Saldırılarla Yunan askerleri Serse-
me dönmüşlerdi. Ortalık, tüfek ve
el bombası sesleriyle dolmuştu.

Köylüler bu duruma hazırlık-
lı olduklarından, kadın ihtiyar
elinde sopalarla dışarı fırlamış-
lardı. İnsafsızca kusun kusan düşmanın
tüfeklerine karşı cesaretle göpüs
geriyorlardı.

Bu arada Murat düşman
askerlerinin toplu olarak kaldığı
evin hemen yan tarafında ki
bir incin ağacına sığınmıştı.

Bu ağastaki halı, ve bu madeni ses-
ler ona hiç yabancı değildi. Bir kaç gün
önce, kendi köylerinde, yine böyle bir
ağacın üstünde, Aynı bu pünki
pibi korkunç seslerle ürpermiş, köyün-
den yüksekten atavlerle gözleri yammıştı. Fakat
bir fark vardı. O çaresizliğin yok ettiği köy-
de zafer düşmanın olmuştuk. Sim-
di ise zafer onlarınındı. Zafer Tür-

kündü. Bu onların kurtuluşunun ilk adımı, büyük zaferin ilk müjdesi siydi.

Muratın gözleri önünde anılar bir birini kovalıyor, kalbi dışarı çıkmış gibi çarpıyordu. Bu sırada Murat ona yakın düşman askerinin tam önünde meuzilendiğini, gördü. Hiç tereddütsüz, pöpsünden çıkardığı el bombasını onlara doğru yönelterek dikkât ve kuvvetle fırlattı. Tam isabet almıştı. Murat sevincinden yerinde duramıyordu. Yerlere serili düşman askerlerine gözleri ateş saçarak baktı bir an. Yunanlılar, bu ani ve nereden geldiği bilinmeyen atışla iyice bozguna uğramışlardı.

Murat buradan etrafı kontrol devam ediyor, fakat uygun bir durum yakalayamadıkça el bombalarını kullanmıyordu.

Bulunduğu yerden, efelerin kahr-
manca çarpışmalarını görsü kabarak
seyrediyordu. Bir an, Türk, sağca
kendilerinden üstün ve tam teşhizat-
lı zenginler ordusunu sıkıştırdıkça,
sıkıştıyordu.

İşte bu sırada Murat iki düş-
man askerinin küçük bir sandığı taşı-
dıklarını gördü. Bir an bunun cep-
hane elbileceğini düşündü. Emin de-
ğildi. Ama yanılmıyorsa harika bir
sey olacaktı. Gittikçe kendisinden
uzaklaşıyorlardı. Acele karar verme-
liydi. El bombasını zıyan etmek-
ten korkuyordu. Ama içinden
bir his onu atmaya teşvik ediyordu.
Evet. Ve dedi, Murat, korkunç
kuvvetleri takip edici bir patla-
ma ile bu ser Murat'a hislerinde yanılma-
dığını, bapır ve müdeler gibiydi.

Murat iki el bombasını da
gayet güzel değerlendirmisti.

Geride kalan tek el bombasını görsünden sıkardı. Elinde tuttuğu bu görüp şey, birhazî neden daha değerliydi şimdi kendisi için. Başını kaldırıp yerlerde cansız yatanlara baktı derinden. Atkılı el bombaları ile yirmiden fazla düşman askerini yok etmişti. O anda Zahirî'nin ölümü karşısında verdigi söz geldi aklına. Anasının her damla kanına bir düşman canı almayı hedefmişti. Şöğünde durabildiği, Anasının, küçük kadının öcünü alabildiği için şükretti Allahına. Fakat şimdi bundan daha önemlisi, Vatanının kurtulması idi onun için.

Çarpışma hala devam ediliyordu. Murat gözleri ile etrafı kontrol ediyordu.

O da ne; Aman Allahım ne görüyordu. Bir düşman askeri Alicahtı'na nişan almıştı. Onu arkadan vuracaktı kâfir.

Murat ayağının çıktığı da

dar bapırdı.

— Alican, Alican Likköt aklı-
na bak.

Muratın bu hadiseyi görmesiyle, bapırma-
sı, bir saniyeden daha da kısa
bir zaman içinde olmuştu. Alican
gayet azik davranarak düşmanını
öldürmüştü, kurtulmuştu. Ama bu
ani şıplığı Muratçı ele vermiş, ye-
rini belirtmişti.

Bunu tespit eden bir asker
Onu yaralamıştı. Muratın, korkunç
bir acıyla bütün vücudu kasıldı, düşme-
mek için bir dala sıkıca sarıl-
mıştı. Asker onu öldürdüyü nü zan
nederek oradan uzaklaştı.

Murat henüz ölmemişti. Fakat
göğleri kararıyor, duyduyu acıyla ke-
sik kesik inliyordu. Bu anda duy-
duyu bu bedeni, öldürücü acıyla,
Fadînin pömülüğü sırasında duy-
duyu yürek sızısını mukayese

etti. Hayır, bu kâbil değildi. Mukayese edilemezdi. Şimdi duyduğu acı, o günkinin yanında bir hiçti.

Fatma anaya bir kere daha hak verdi. Ölmek, esaretten bin kere daha iyi demmişti Fatma ana. Ne kadar doğru ve güzel bir söz. Lü bu.

Murat, bu haliyle, bulunduğu yerde, bir şey yapamıyacağını anladı. Ağaçtan inmeye çalıştı. İnerken yarası, ağacın dallarına sürtünerek, acısını dayanılmaz bir hale getiriyordu. Asapı yarındığında yüzü bembeyaz kesilmişti. Saçları ve alını terden silişiklenmişti. Elini acıyla, kanyan yarasına bastırdı. Acı acı inkti. Avuçları kanta dölmüştü. Başını kaldırdı. Ağzı ılerde bir kaç düşmanı askeri duruyordu. Son, el bom bası halde elindeydi Muratın. Ağaçtan inerken yarısından daha çok onu

vakırmıştı. Kendisine doğru gelen askerlere baktı bir an. Güzel, kara gözleri ebediyen sönmek üzere ve yüzü yorgundu. Kapanan göz kapaklarına güçlük le hakim oluyordu Muratçık.

Kolunu son bir gayretle kaldırdı. Bu kalabalık grup içine atmalıydı el bombasını. Köyün kurtuluşu buna bağlıydı. Fakat bunu başaracak kuvvetinin kalmadığını anladı üzülerek. Fazla kan kaybetmişti. Yapılacak bir tek şey vardı. Gıclice o kalabalığın içine kadar sokulmak. Kararını verdi. Başka çaresi yoktu. Onlara iyice yaklaştı. Kendisini farketmemişlerdi.

Şimdi görüp bir gülümseme vardı solgun dudaklarında. Bütün gücünü topluyarak, kendisinden bir, kaç metre ötedeki grubun içine fırlattı elindeki ini.

Hedefine ulaşan son atışıydı bu Muratın.

O denek, o parip pölümseyiş halâ sol
gun dudaklarından gitmemişti. Ter-
temiz çocuk ruhuyla Sonsuz yolcu-
luğuna çıkan xüçük SEHİT'in kulak
larında Alican'ın seupi dolu sesi çın-
lıyordu şimdi.

- Muraaat, Murat yipidim.

Muratçığın duyduğu son ses ve
son çapıydı bu, ~~he~~ Bulanık kara
gözlerinin kapanırken pördüğü son
seyiş; Alican'ın kendisine döprü seu-
giyle kışusu oldu.

Gittikçe silinerek kaybolan bu
seupili pörüntü, kapanan gözlerinin Son
Suzlupa götürdüğü en püzel armağan
dı.

SON

